

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович

здобувачі вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ

У сучасному світі виклики, пов'язані з міграцією, пандемією та війною, стали надзвичайно актуальними, поставивши під загрозу основні права і свободи людей. У цьому контексті важливу роль відіграє Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), який виступає гарантом дотримання прав людини в країнах-членах Ради Європи.

Його діяльність не лише вплинула на розвиток правозахисних стандартів, але й стала невід'ємною частиною реагування на нові виклики, що постають перед суспільством.

Проблема міграції в Європі набуває дедалі більшої актуальності, оскільки конфлікти, переслідування та економічні труднощі змушують людей залишати свої домівки. ЄСПЛ відіграє важливу роль у захисті прав мігрантів і біженців.

Його рішення стосуються забезпечення доступу до міжнародного захисту, недопущення колективних депортацій та забезпечення гідних умов утримання мігрантів.

Наприклад, у справі *M.S.S. v. Belgium and Greece* суд визнав, що повернення біженця до Греції без забезпечення його прав може порушувати заборону катування та нелюдського чи принизливого ставлення. Це рішення підкреслює обов'язок держав захищати права осіб, які шукають притулку, і заохочує країни забезпечувати належні умови для мігрантів [1].

Пандемія COVID-19 також стала важливим викликом для прав людини, оскільки уряди запроваджували жорсткі заходи, спрямовані на стримування поширення вірусу. ЄСПЛ аналізує, чи були ці заходи пропорційними та чи не

порушували вони основні права людини, такі як право на свободу, право на приватність та право на свободу зборів.

Наприклад, суд вказав на необхідність забезпечення балансу між правом на здоров'я та іншими правами, підкреслюючи, що обмеження мають бути чітко обґрунтованими та ненадмірними. Це забезпечує правову основу для контролю за діями держав у надзвичайних ситуаціях і наголошує на важливості дотримання прав людини навіть у кризових умовах [2].

В умовах війни, яка супроводжується насильством, порушенням прав людини та гуманітарною катастрофою, роль ЄСПЛ стає ще більш критичною. Суд розглядає справи, пов'язані з військовими конфліктами, і приймає рішення, які стосуються захисту прав осіб, які постраждали від дій держави [3].

У випадках, коли уряди порушують міжнародні гуманітарні норми, ЄСПЛ може визначити, чи є дії держави пропорційними та чи дотримуються права на життя, заборона катування та право на справедливий суд. Суд може вплинути на політику держав, змушуючи їх дотримуватися міжнародних зобов'язань та забезпечувати правову відповідальність за порушення прав людини.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) відіграє критичну роль у забезпеченні захисту прав людини в умовах війни, зокрема в контексті воєнного конфлікту в Україні. Діяльність ЄСПЛ є важливою не лише для відновлення справедливості та захисту постраждалих, але й для сприяння розвитку міжнародних правових норм, що регулюють права людини під час воєнних дій. Війна створює численні виклики для захисту прав людини, особливо щодо дотримання норм міжнародного права, справедливого судового процесу, захисту цивільного населення та забезпечення прав осіб, які постраждали від воєнних дій.

ЄСПЛ є інституцією Ради Європи, створеною для захисту прав людини згідно з Європейською конвенцією з прав людини (ЄКПЛ). В умовах війни ЄСПЛ виконує важливу функцію в забезпеченні дотримання державами-учасницями Конвенції основних прав і свобод людини, навіть у складних умовах воєнного конфлікту. Зокрема, це стосується права на життя (стаття 2), заборони катувань

(стаття 3), права на справедливий суд (стаття 6) та захисту приватного і сімейного життя (стаття 8).

У випадку порушення цих прав громадяни мають право звернутися до ЄСПЛ після вичерпання всіх національних правових засобів. Це особливо актуально під час війни, коли національні судові інституції можуть бути неефективними або перебувати під контролем воюючих сторін.

Одним із основних викликів для ЄСПЛ є забезпечення справедливого розгляду великої кількості позовів, які стосуються порушення прав людини під час воєнних дій. Воєнні конфлікти створюють численні складні випадки, пов'язані з порушенням прав цивільного населення, військових злочинів, незаконних дій військових або цивільних підрозділів. Наприклад, у контексті війни в Україні кількість звернень до ЄСПЛ значно зросла, що викликає необхідність швидкої реакції на ситуації з масовими порушеннями прав людини.

Отож, роль Європейського суду з прав людини у вирішенні викликів, пов'язаних з міграцією, пандемією та війною, є незамінною. Суд не лише захищає права осіб, але й сприяє формуванню правозахисної політики в країнах-членах Ради Європи. У світі, де права людини часто ставляться під загрозу, ЄСПЛ виступає на захист цінностей свободи, справедливості та гідності.

Його рішення та рекомендації сприяють зміцненню правової держави і забезпечують основи для миру та стабільності в регіоні. Тому важливо підтримувати і розвивати діяльність цього суду, щоб він міг продовжувати виконувати свою важливу місію в умовах нових викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Справа M.S.S. v. Belgium and Greece. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=001-117756&filename=CASE%20OF%20M.S.S.%20v.%20BELGIUM%20AND%20GREECE%20-%20%5BUkrainian%20Translation%5D%20by%20the%20COE%20Human%20Rights%20Trust%20Fund.docx&logEvent=False>

2. Яцковина В.В. Міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 49-53.

3. Гайдулін Олександр Олександрович. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення : навч. посіб. О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2021. 300 с.

Ключові слова: *Європейський суд з прав людини, Рада Європи, пандемія, війна, міграція, гуманітарні норми, права людини.*

Науковий керівник : *доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.*

Рудецька Поліна Андріївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

інституту права та безпеки

Одеського державного університету внутрішніх справ

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ

Гендерно зумовлене насильство є одним із найпоширеніших порушень прав людини. Цей термін охоплює будь-які шкідливі дії, які вчиняються проти волі особи на основі гендерних відмінностей між чоловіками та жінками. Воно включає такі ознаки, як гендерна дискримінація, відсутність поваги до прав людини, зловживання владою та відсутність згоди.

Згідно зі статтями 33, 34, 35 та 36 Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок та домашньому насильству, виділяють різні види насильства, зокрема економічне, психологічне, фізичне та сексуальне, включаючи зґвалтування [1]. У контексті збройного конфлікту Римський статут,

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександріна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162